

**Збірник
наукових
праць**

**Проблеми
раціонального
використання
соціально-
економічного
та природно-
ресурсного
потенціалу
регіону:
*фінансова
політика
та інвестиції***

**Випуск
XVII
№ 2**

Рівне 2011

ББК 65.9.49:65.9.26
УДК 332.1:336:330.322
П78

Видання засновано у 1995 році. Затверджено постановою президії ВАК України від 11 жовтня 2000 року № 1-03/8, внесено до переліку №6 фахових видань. Пролонговано постановою президії ВАК України від 18 січня 2007 року №1 - 05/1 (перелік №19) наукових фахових видань України, також 1 липня 2010 року №1-05/5 (перелік, п. 138)

*Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету водного господарства та природокористування.
Протокол № 7 від 24 червня 2011 року.*

Редакційна колегія:

Павлов В.І., д.е.н., проф., академік АЕН України (гол. редактор);
Лазаришина І.Д., д.е.н., проф. (заступник гол. ред.);
Меліхова Т.Л., к.геогр.н., доцент (відповідальний секретар);
Гринчуцький В.І., д.е.н., проф.; Галиця І.О., д.е.н., проф.;
Гуменюк В.Я., д.е.н., проф.; Євдокименко В.К., д.е.н., проф.;
Кравців В.С., д.е.н., проф.; Левицька С.О., д.е.н., проф.;
Павліха Н.В., д.е.н., проф.; Римар М.В., д.е.н., проф.;
Стельмащук А.М., д.е.н., проф.; Хвесик М.А., д.е.н., проф.;
Щурик М.В., д.е.н., проф.

Рецензенти:

Палига Є.М. - доктор економічних наук, професор;
Хлобистов Є.В. - доктор економічних наук, професор;
Харичков С.К. - доктор економічних наук, професор.

Збірник наукових праць висвітлює результати досліджень проблем фінансової політики та інвестиційного сприяння процесам сталого просторового розвитку регіону. Розглядаються теоретичні, методологічні і практичні аспекти трансформації економіки, інфраструктури соціальної сфери та раціонального природокористування.

Загальнодержавне видання. Свідоцтво державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України № 10457 серія КВ від 27.09.2005 р.

© Спілка економістів України, 2011
© Національний університет водного господарства та природокористування, 2011
© Інститут Європейської інтеграції, 2011

З М І С Т

Розділ 1. Інтеграція та інноваційна трансформація.....	7
Кондрацька Н.М., Чешихіна В.Р. <i>Проблеми та перспективи регулювання ринку рейтингових послуг в Україні.....</i>	7
Кузьмін П.В. <i>Розвиток транзитного потенціалу Волинської області.....</i>	15
Лівінчук І. П. <i>Управління доходами державного бюджету: організаційно-правові аспекти</i>	23
Подлевський А.А., Трофімчук М.О. <i>Формування та перспективи розвитку інноваційних кластерів в Україні.....</i>	28
Пшеюк О.О., Сташук А.В. <i>Особливості інноваційного процесу у водогосподарському комплексі України.....</i>	36
Римар М.В., Шевчук О.М. <i>Податковий кодекс України: реалії та необхідність удосконалення.....</i>	42
Таранюк К.В. <i>Фінансове забезпечення превентивних заходів, які спрямовані на зниження екологічних ризиків на регіональному рівні.....</i>	48
Розділ 2. Менеджмент, маркетинг та логістика....	56
Акімова Л.М., Ютовець С.В. <i>Франчайзинг та його особливості застосування в Україні.....</i>	56
Білоус Н.М. <i>Фактори фінансової стійкості страхових компаній зі страхування життя.....</i>	65
Дума В.Ю. <i>Методика та проблеми формування системи збалансованих показників діяльності підприємства</i>	77
Заячківська О.В., Годованюк Р.А. <i>Ціна як основа реалізації продукції сільського господарства.....</i>	85

ЦІНА ЯК ОСНОВА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

У статті проаналізовано обсяги та середні ціни реалізації сільськогосподарської продукції. Розкрито особливості й обґрунтовано шляхи удосконалення формування цін на продукцію сільського господарства. Визначена частка наповнення бюджету коштами від сільськогосподарських підприємств.

The article analyzes the volumes and average prices of realization of agricultural products. Reveals the peculiarities and substantiates the ways of improvement of price formation for agricultural products. Defines the share of filling the budget with funds from agricultural enterprises.

Ключові слова: обсяг реалізованої продукції, середні ціни сільськогосподарської продукції, рентабельність підприємств сільського господарства

Сільське господарство є однією з найголовніших галузей народного господарства України. Про це свідчить історичний досвід та великий природний потенціал країни. В умовах світової фінансової кризи, постійного збільшення кількості населення, нестачі продукції, зростання вартості енергоносіїв продукція сільського господарства стає центральним елементом торгівлі. Вітчизняні сільськогосподарські товаровиробники змушені шукати власні шляхи підвищення прибутковості.

Оскільки проблема ціноутворення продукції сільського господарства має важливе значення, то її вдосконаленню

¹ © Заячківська О.В. – к.е.н., старший викладач Національного університету водного господарства та природокористування

² © Годованіюк Р.А. – студент спеціальності «Фінанси і кредит», група Ф-42 Національного університету водного господарства та природокористування

приділяється значна увага вітчизняними та зарубіжними науковцями. Вагомий внесок у дослідження даного питання зробили такі науковці, як: Болдуєв М.В. [1], Васильєва Л.М. [2], Горлачук О. [5], Гладій М.В. [4], Кириленко І.Г. [6], Мороз С.І. [7; 8], Саблук П.Т. [9], Федорищева А.М. [10], Червень І.І. [11] та інші.

Дана стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню формування цін на продукцію сільського господарства та пропозиції шляхів її удосконалення.

Для вирішення даної проблеми нами поставлені такі завдання:

- визначити вплив на встановлення цін на сільськогосподарську продукцію;
- проаналізувати обсяги реалізованої продукції сільськогосподарськими підприємствами;
- визначити роль середніх цін реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами;
- здійснити аналіз стану наповнення бюджету підприємствами сільського господарства.

В умовах ринку ціни на вироблену продукцію формуються під впливом попиту та пропозиції, якості, витрат на виробництво та реалізацію, а також податків і ринкових зборів. Слід відмітити, що ще в 1994 році з метою економічного стимулювання виробництва та продажу в державні ресурси сільськогосподарської продукції та сировини, стабілізації роздрібних цін на м'ясну й молочну продукцію та на подолання кризового стану в агропромисловому комплексі були розроблені та доведені орієнтовні закупівельні ціни та порядок закупівель і розрахунків за зерно, насіння олійних культур і цукрових буряків, що реалізувалися у 1994 році [13]. У наступні роки, ще було декілька спроб нормативного забезпечення формування цін на сільськогосподарську продукцію, а саме:

Проект Закону України «Про ціни і ціноутворення на сільськогосподарську продукцію» від 22.05.2002 року, № 1071 (вносився народним депутатом України Парубком О.Н.) [14];

Проект Закону «Про паритет цін на сільськогосподарську продукцію і продукцію (послуги) промисловості, яка використовується в сільськогосподарському виробництві» від 14.07.1999 року, № 3492 [15].

На жаль, дані проекти були зняті з розгляду. На заміну даних проектів у 2004 році був прийнятий Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 року, № 1877-IV [16]. Він визначає основи державної політики у бюджетній, кредитній, ціновій, страховій, регуляторній та інших сферах державного управління щодо стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції та розвитку аграрного ринку, а також забезпечення продовольчої безпеки населення.

У Законі також відмічено, що держава здійснює регулювання гуртових цін окремих видів сільськогосподарської продукції, встановлюючи мінімальні та максимальні інтервенційні ціни.

Шкварчук Л.О. говорить про те, що на процес встановлення ціни пропозиції у сільському господарстві впливає багато чинників (рис. 1). Одним із ключових чинників, що впливає на встановлення ціни пропозиції на сільськогосподарську продукцію Шкварчук Л.О. називає виробничу потужність, яка формує пропозицію продукції (робіт, послуг) на ринку [12].

Ми з цим погоджуємось, бо без виробничих потужностей, не вироблялася б сільськогосподарська продукція. Тому для підтвердження цього необхідно навести обсяги реалізації сільськогосподарської продукції (табл. 1).

Із табл. 1 можна зробити висновок, що протягом 2000-2009 років сільськогосподарські підприємства найбільше реалізовували продукцію зернових культур, а картоплі найменше. Таку тенденцію можна пояснити певною специфікою вирощування цих видів сільськогосподарської продукції.

На формування цін впливають такі фактори, як: обсяг реалізації сільськогосподарської продукції, що була відображена у табл. 1 та рівень рентабельності. Слід відмітити, що протягом останніх десяти років рівень рентабельності має позитивне значення. Це відбувається за рахунок продукції рослинництва, яке в Україні розвинуте більше, чого не можна сказати про тваринництво. Воно не є рентабельним, уже протягом 1995-2007 років. Починаючи з 2008 року тваринництво поступово набирає темпи розвитку, що є позитивним явищем.

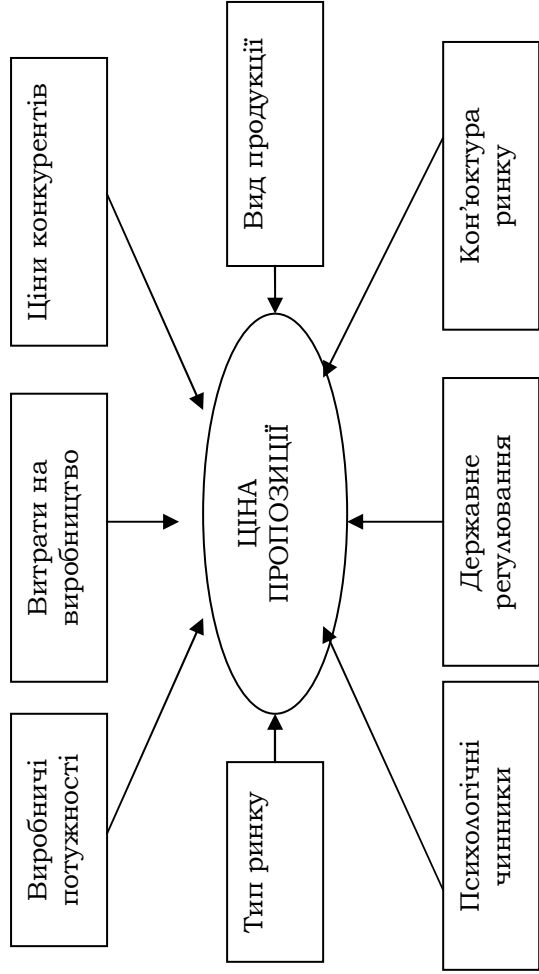

Рис.1. Основні чинники, які впливають на встановлення ціни пропозиції на сільськогосподарську продукцію [12]

Таблиця 1

Реалізація продукції сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами³ [З]

Сільськогосподарська продукція	Роки											
	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009			
Зернові культури	10726	18979	8999	16698	19458	17814	13965	24763	31686			
Олійні культури	2284	1850	2562	2045	2612	4086	4434	5542	7239			
Цукрові буряки (включаючи давальницьку сировину)	10971	973	9568	11446	1956	16431	13083	1543	6348			
Картопля	85	75	9	89	117	117	175	257	306			
Овочі	536	385	393	358	398	413	431	551	807			
Плоди та ягоди	209	158	35	185	169	124	17	191	181			
Худоба та птиця (у живій вазі)	969	797	935	860	902	1087	1312	1342	1448			
Молоко та молочні продукти	2684	2556	1994	2036	2121	2017	1825	1834	1994			
Яйця, ман. шт.	2644	4479	4610	4888	5700	6674	6747	7729	8566			

³ Без малих підприємств

Сільськогосподарська продукція, яка відображена у табл. 1 не може бути реалізована, якщо на неї не будуть сформовані ціни. Отже, у табл. 2 наведено середні ціни реалізації продукції сільського господарства.

Проаналізувавши табл. 2 можна сказати, що середні ціни продажу аграрної продукції підприємствами за всіма напрямками реалізації зростають. У 2010 році найбільшу ціну зафіксовано на продукцію худоби та птиці. Найменші ціни, як і в попередніх роках так і у 2010 році зафіксовано на яйця та цукрові буряки. Таку динаміку можна пояснити тим, що в останні роки зменшується кількість виробників сільськогосподарської продукції.

Незважаючи на зменшення кількості цих виробників, необхідно відмітити позитивну тенденцію щодо наповнення бюджету коштами від сільськогосподарських підприємств. Так, до Зведеного бюджету станом на 01.01.2011 року надійшло від підприємств агропромислового комплексу 34299,3 млн. грн. податкових платежів, що в 1,4 рази більше, ніж було сплачено на 01.01.2010 року. Податковий борг до Зведеного бюджету становив 416,9 млн. грн. і зменшився протягом 2010 року на 93,6 млн. грн. У рахунок сплати фіксованого сільськогосподарського податку до Зведеного бюджету надійшло 124,9 млн. грн., що на 2 млн. грн. більше, ніж було сплачено у 2009 році [3].

До Пенсійного фонду від сільськогосподарських товаровиробників на 01.01.2011 року надійшло 4046,2 млн. грн., в тому числі від платників фіксованого сільськогосподарського податку – 3635,9 млн. грн. Із загальної суми внесків надійшло від підприємств, що належать до сфери управління міністерства – 899,2 млн. грн., від платників з недержавною формою власності – 3147 млн. грн.

Прострочена заборгованість до Пенсійного фонду по всіх платниках сільського господарства становила 180,6 млн. грн. Протягом 2010 року заборгованість зменшилася на 3,7 млн. грн. [3].

Враховуючи недостатній розвиток ринкової інфраструктури, держава повинна втручатися в процес ціноутворення на головні види аграрної продукції. В Україні слід створити такий економічний механізм, який забезпечив би прибутковість виробництва. Важливою складовою якого є належне ціноутворення, оскільки ціни, з одного боку,

Таблиця 2

Середні ціни реалізації сільськогосподарськими підприємствами продукції сільського господарства, грн. за т⁴ [3]

Показ- ники Роки	Зернові та зернобобові культури	Олійні культури	Цукрові буряки	Картопля	Овочі	Худоба та птиця (у живій вазі)	Молоко та молочні продукти	Яйця, за тис. шт.
1996	168,4	265,4	64,6	274,3	326,4	973,4	191,5	114,6
1997	176,1	246,8	69,8	245,0	352,1	1040,4	239,5	122,6
1998	154,2	321,0	68,2	273,2	333,0	1496,0	284,1	124,9
1999	200,4	509,6	79,2	492,4	447,8	1767,3	360,4	141,9
2000	443,8	525,7	121,5	517,1	572,1	2358,0	536,4	191,7
2001	381,3	779,6	139,1	449,8	748,9	4175,5	603,7	210,0
2002	312,5	850,3	128,1	555,8	864,8	3644,0	541,0	168,1
2003	535,1	873,7	140,3	623,3	1012,7	3480,7	696,9	193,1
2004	453,1	1153,4	135,7	530,4	1225,0	5092,7	835,3	238,3
2005	417,8	981,5	177,0	685,2	1462,1	6909,9	1126,9	251,8
2006	515,2	1007,5	186,0	1070,3	1547,4	6307,7	1070,2	192,7
2007	833,5	1866,8	157,6	1032,0	1995,4	6466,5	1660,6	274,4
2008	778,6	1734,6	218,9	1154,3	2059,9	10184,3	2065,1	377,4
2009	799,0	2086,2	409,9	1298,6	1790,0	10362,9	1888,8	403,9
2010	1120,9	2942,6	478,5	2131,0	2551,6	10797,1	2938,7	470,6
Січень 2011	1379,6	3344,5	-	3111,5	4222,7	10759,3	3003,9	500,0

⁴ Без ПДВ, транспортних, експедційних та накладних витрат, але з урахуванням дотацій.

стимулюють збільшення пропозиції, а з іншого – впливають на платоспроможний попит населення.

Бібліографія

1. Болдуєв М.В. **Усунення диспаритету цін на ринку агропромислових товарів як важлива складова державної економічної політики України** // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2008. – № 3. – с. 28-32.
2. Василюєва Л.М. **Ціноутворення на продукцію АПК в умовах ринку** // Наукові праці. Випуск 17 – 2009. – с. 117-119.
3. Державний комітет статистики України. **Статистична інформація**. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. Гладій М.В. **Основні концептуальні положення аграрної політики в Україні** // Економіка АПК. – 2008. – № 9.
5. Горлачук О. **Теоретично-методологічні основи ціноутворення і ціни як інструменту ринковий відносин в аграрному секторі економіки** // Наукові записки. Випуск 16. – 2006. – с. 32-36.
6. Кириленко І.Г. **Аграрний сектор України: уроки, завдання** // Економіка АПК. – 2009. – № 1.
7. Мороз С.І. **З методів ціноутворення в м'ясному тваринництві** // Фінанси України. – 2008. – № 7. – с. 41-46.
8. Мороз С.І. **Напрямки і оцінки вдосконалення витратно-маркетингових підходів до ціноутворення в сільському господарстві** // Економіка АПК. – 2009. – № 1. – с. 24-29.
9. Сабдук П.Т. **Економічні інтереси як основа розвитку аграрного виробництва** // Економіка АПК. – 2010. – № 8.
10. Федорищева А.М. **Цінова політика та її вплив на формування цін** // Держава та регіони. 2010. – № 5. – с. 56-60.
11. Червень І.І., Бурковський І.Д., Бурковська А.В. **Аграрний ринок вимагає зваженої цінової політики** // Економіка АПК. – 2009. – № 3. – с. 99-104.
12. Шкварчук Л.О. **Ціни і ціноутворення**: Навч. посіб. / К.: Кондор, 2005. — 214 с.
13. Постанова Кабінету Міністрів України «**Про ціноутворення на сільськогосподарську продукцію і сировину**» від 21.07.1994 року, № 496 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=496-94-%EF>.
14. Проект Закону України «**Про ціни і ціноутворення на сільськогосподарську продукцію**» від 22.05.2002 року, № 1071 (вносився народним депутатом України Парубком О.Н.).
15. Проект Закону «**Про паритет цін на сільськогосподарську продукцію і продукцію (послуги) промисловості, яка використовується в сільськогосподарському виробництві**» від 14.07.1999 року, № 3492.
16. Закон України «**Про державну підтримку сільського господарства України**» від 24.06.2004 року, № 1877-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1877-15>